МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВГИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова Приймальної комісії
ректор Херсонського державного університету
_____ Олександр СПІВАКОВСЬКИЙ
«29» квітня 2024 р.

ПРОГРАМА
додаткового вступного випробування зі спеціальності 231Соціальна робота для здобуття ступеня доктора філософії PhD на основі повної вищої освіти (магістра) (денна, вечірня, заочна форма навчання)

Галузь знань: 23 Соціальна робота
Наукова спеціальність: 231 Соціальна робота
Освітньо-наукова програма: 231 Соціальна робота

Івано-Франківськ–2024

Затверджено на засіданні кафедри філософії, соціології та соціальної роботи
(протокол №7-А від 10 квітня 2024року)

Голова фахової атестаційної комісії
(укладач програми) _____ Ірина ШАПОШНИКОВА

ЗМІСТ

	с.
1. Загальні положення	4
2. Зміст програми	4
3. Перелік питань, що виносяться на фахове вступне випробування	8
4. Список рекомендованої літератури	10
5. Критерії оцінювання знань фахового вступного випробування	14

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Програма додаткового вступного іспиту зі спеціальності 231 Соціальна робота спрямована на перевірку знань майбутніх здобувачів наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 23 Соціальна робота, спеціальності 231 Соціальна робота з питань знання історії та основ соціальної роботи, вузлових проблем теорії, основних методів і робочих понять дослідження у галузі соціальної роботи; перевірки практичних навичок застосування методів і спеціальних методик у ході дослідження, його практичного застосування; ознайомлення з етичними правилами дослідження у галузі соціальної роботи.

2. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

І. Соціальна робота як суспільне явище

1.Сутність соціальної роботи. Місце соціальної роботи в сучасному суспільстві. Сутність соціальної роботи як фахової діяльності. Соціальна робота як наука. Соціальна робота як навчальна дисципліна .

2. Виникнення та еволюція соціальної роботи . Проблеми періодизації історії соціальної роботи. Передісторія виникнення соціальної роботи як фахової діяльності. Зародження фахової соціальної роботи. Еволюція методології фахової соціальної роботи . Історія фахової соціальної роботи в Україні .

2. Соціальна робота у структурі соціально-гуманітарних наук

1. Філософія соціальної роботи. Філософія і соціальна робота . Філософське осмислення практики соціальної роботи.

2.Метацінності та ідеали соціальної роботи. Права людини і громадянське суспільство .

3. Взаємозв'язки соціальної роботи з іншими соціально-гуманітарними дисциплінами. Загальна характеристика взаємозв'язків соціальної роботи з іншими соціально-гуманітарними дисциплінами.

4.Соціологія і соціальна робота. Взаємозв'язки соціальної роботи із психологією. Педагогіка і соціальна робота. Соціальна робота і історія. Соціальна політика і соціальна робота.

3. Соціальна робота як прикладна діяльність

1. Методологія практичної соціальної роботи. Проблеми методології соціальної роботи. Процес соціальної роботи.

2. Методи і технології соціальної роботи. Стратегії втручання у соціальній роботі. Рівні соціальної роботи.

3.Вимоги до соціального працівника. Ідеальний образ соціального працівника.

4. Фахові вимоги. Особистісні вимоги до соціального працівника.

Взаємозв'язок між професійними і духовно-моральними якостями соціального працівника. Відносини між клієнтами і соціальними працівникам .

4.Клієнти в соціальній роботі

1.Особливості статусу клієнта соціальної роботи . Орієнтація на потреби і ресурси клієнтів .Соціальне виключення і дискримінація клієнтів.Явища набутої безпорадності і госпіталізму. Права клієнтів і принцип активізації .

2. Система моральних норм у соціальній роботі .Значення етики для соціальної роботи. Фахові цінності і принципи в соціальній роботі. Професійні межі у соціальній роботі. Міжнародні етичні стандарти соціальної роботи. Етичні стандарти соціальної роботи в Україні.

3. Особливості спілкування соціальних працівників і клієнтів. Структура професійного спілкування у соціальній роботі .Комунікативний аспект спілкування в соціальній роботі. Взаємодія у процесі професійного спілкування. Міжособистісне розуміння .Деформації (викривлення) у спілкуванні. Сутність конфлікту і діяльність, спрямована на подолання конфліктних ситуацій

5. Нормативно-організаційні аспекти соціальної роботи

1. Правове регулюваннясоціальної роботи. Фахове регулювання соціальної роботи за кордоном. Нормативна база соціальної роботи в Україні.

2. Система соціальних служб в Україні. Сутність соціального обслуговування і соціальної служби. Мережа організацій, причетних до розв'язання соціальних проблем в Україні.

3.Державні соціальні служби в Україні. Роль недержавних організацій у соціальному обслуговуванні.

4.Організаційні аспекти соціальної роботи. Особливості управління соціальною роботою. Формування команди у соціальній службі. Професійна підтримка (супервізія) в соціальній роботі.

3. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, КОТРІ ВИНОСЯТЬСЯ НА ДОДАТКОВЕ ФАХОВЕ ВСТУПНЕ ВИПРОБВАННЯ

Соціальна робота як суспільне явище

1.Сутність соціальної роботи. Місце соціальної роботи в сучасному суспільстві.

2.Сутність соціальної роботи як фахової діяльності. Соціальна робота як наука. Соціальна робота як навчальна дисципліна .

3.Виникнення та еволюція соціальної роботи. Проблеми періодизації історії соціальної роботи. Передісторія виникнення соціальної роботи як фахової діяльності.

4. Зародження фахової соціальної роботи. Еволюція методології фахової соціальної роботи . Історія фахової соціальної роботи в Україні .

Соціальна робота у структурі соціально-гуманітарних наук

5. Філософія соціальної роботи. Філософія і соціальна робота . Філософське осмислення практики соціальної роботи.

6.Метацінності та ідеали соціальної роботи. Права людини і громадянське суспільство .

7.Взаємозв'язки соціальної роботи з іншими соціально-гуманітарними дисциплінами. Загальна характеристика взаємозв'язків соціальної роботи з іншими соціально-гуманітарними дисциплінами.

8.Соціологія і соціальна робота.

9.Взаємозв'язки соціальної роботи із психологією. Педагогіка і соціальна робота.

10.Соціальна робота і історія.

11.Соціальна політика і соціальна робота.

Соціальна робота як прикладна діяльність

12. Методологія практичної соціальної роботи. Проблеми методології соціальної роботи. Процес соціальної роботи.

13. Методи і технології соціальної роботи.

14. Стратегії втручання у соціальній роботі. Рівні соціальної роботи.

15.Вимоги до соціального працівника. Ідеальний образ соціального працівника.

16.Фахові вимоги. Особистісні вимоги до соціального працівника.

17.Взаємозв'язок між професійними і духовно-моральними якостями соціального працівника. Відносини між клієнтами і соціальними працівникам .

Клієнти в соціальній роботі

18.Особливості статусу клієнта соціальної роботи . Орієнтація на потреби і ресурси клієнтів.

19.Соціальне виключення і дискримінація клієнтів. Явища набутої безпорадності і госпіталізму.

20.Права клієнтів і принцип активізації .

21. Система моральних норм у соціальній роботі. Значення етики для соціальної роботи.

22. Фахові цінності і принципи в соціальній роботі. Професійні межі у соціальній роботі.

23.Міжнародні етичні стандарти соціальної роботи. Етичні стандарти соціальної роботи в Україні.

24.. Особливості спілкування соціальних працівників і клієнтів. Структура професійного спілкування у соціальній роботі.

25.Комунікативний аспект спілкування в соціальній роботі. Взаємодія у процесі професійного спілкування.

26.Міжособистісне розуміння. Деформації (викривлення) у спілкуванні.

27.Сутність конфлікту і діяльність, спрямована на подолання конфліктних ситуацій.

Нормативно-організаційні аспекти соціальної роботи

28. Правове регулювання соціальної роботи. Фахове регулювання соціальної роботи за кордоном.

29.Нормативна база соціальної роботи в Україні.

30.Система соціальних служб в Україні. Сутність соціального обслуговування і соціальної служби.

31.Мережа організацій, причетних до розв'язання соціальних проблем в Україні.

32.Державні соціальні служби в Україні. Роль недержавних організацій у соціальному обслуговуванні.

33.Організаційні аспекти соціальної роботи. Особливості управління соціальною роботою.

34. Формування команди у соціальній службі. Професійна підтримка (супервізія) в соціальній роботі.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література:

1. Актуальні проблеми соціальної роботи: теорія і практика : колективна монографія / І. В. Албул, О. Д. Балдинюк, В.П. Ісаченко [та ін.] ; за ред. Н. М. Коляди ; Уманський держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини. Умань : Візаві, 2021. 176 с.

2. Ісаченко В. П. Людина в сучасному соціумі : навч. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; уклад. В. П. Ісаченко. Вид. 2-ге, допов. та переробл. Умань : Візаві, 2021. 210 с.

3. Методологія наукових досліджень у соціальній роботі: навч.-метод. посібн. / Уклад. Н. М. Коляда, Т.Д. Кочубей, О.О. Кравченко, М.О. Скочко. Київ, 2021.

341 с.

4. Підготовка та захист дисертації доктора філософії зі спеціальності 231Соціальна робота (методичні рекомендації) / Уклад. Н. М. Коляда, О. О. Кравченко, Н.В. Левченко. Київ, 2022. 112 с.

5. Моргай Л. А. Соціальна робота на підприємстві : навч. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; уклад. Л. А. Моргай. Умань : Візаві. 2021. 224 с.

6. Моргай Л. А. Соціально-психологічні аспекти спілкування в професійній діяльності : навч. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. унт. імені Павла Тичини ; уклад.: Л. А. Моргай. Умань : Візаві, 2021. 180 с.

7. Наукове дослідження та академічна доброчесність : навч.-метод. посібн. / Уклад. Н. М. Коляда, Н. В. Левченко. Київ, 2021. 140 с.

8. Освітньо-наукова програма «Соціальна робота» третього (освітньо- наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 231 Соціальна робота галузі знань 23 Соціальна робота (2023). https://www.kspu.edu

9. Підготовка майбутніх соціальних працівників до роботи з жінками, які звільняються з місць позбавлення волі : навч. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; уклад.: Т. Д. Кочубей, О. М. Бойко. Вид. 2-ге, допов. Київ : ЦП Компринт, 2021. 229 с.

10. Практикум із соціальної роботи : Навчально-методичний посібник. Уклад. : О. М. Шевчук. Умань : ФОП Жовтий, 2021. 100 с.

11. Семигіна Тетяна. Міжнародна соціальна робота: пріоритети та стандарти. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2021. 175 с.

13. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних

відносин і туризму, 2020. 275 с.

14. Соціальна інклюзія дистанційного освітнього процесу : навч.-метод. довід. / О. О. Кравченко, М. С. Міщенко, І. Г. Резніченко [та ін.] ; МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. Київ : Компринт, 2021. 173 с.

15. Соціальна молодіжна політика: навч. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; уклад.: Н. М. Коляда, І. О. Карпич. – Умань : Візаві, 2021. – 174 с.

16. Соціальна робота з жінками : навч. посібник / Уклад.: Н. М. Коляда, Т. В. Коляда. Умань : ТОВ Візаві, 2021. 84 с.

17. Соціальне проєктування: навч. посібник / Уклад.: Т. В. Коляда. – Умань : ТОВ Візаві, 2021. 80 с.

18. Сучасні теорії соціальної роботи: Антологія [упор. Т. Семигіна]. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2021. 160 с.

19. Теорія і практика молодіжної роботи : навчальний посібник / МОН України, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини ; уклад.: Левченко Н.В. Київ : Компринт, 2021. 106 с.

20. Теорія та історія соціальної роботи : навчальний посібник / уклад. О. О. Матрос; МОН України, Уманський державний пед. ун-т ім. Павла Тичини. Умань : Візаві, 2020. 244 с.

21. Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area. 2015. URL: https://enqa.eu/wp-content/uploads/2015/11/ESG_2015.pdf

22. The Digital Competence Framework for Citizens with eight proficiency levels and examples of use. URL: https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC106281

Додаткова література

1. Семигіна Т. В., Скляр Т. М. Відповідь соціальної роботи на виклики пандемії COVID. *Paradigmatic view on the concept of world science*. 2020. No 1. С. 154– 156.

2. Семигіна Т. Відповідь соціальної роботи на виклики пандемії COVID. *Paradigmatic view on the concept of world science*. Volume 1. August 21, 2020. Toronto, Canada. С. 154–155.

3. Семигіна Т. Нові глобальні етичні принципи соціальної роботи. *Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму.* 2019. No 1. С. 70–85. URL: https://grani-print.dp.ua/index.php/jaysrt/article/view/135

4.Koliada N., Kravchenko O., Voitovska A. Social and Economic Principles of Single Mothers' Support in Ukraine. International Conference on Applied Human Factors and Ergonomics AHFE 2019: *Advances in Human Factors, Business Management and Leadership*. pp. 293-303 (Scopus).

5. Kravchenko, O., Koliada, N., Levchenko, N. Youth Workers and Innovative Development of Social Work. *Advances in Intelligent Systems and Computing*, 2020, 1209 AISC, pp. 421-430. (Scopus). URL: https://link.springer.com/bookseries/11156

6. Semigina Tetyana, Kabachenko Nadiia. Piloting a social work doctoral programme: Ukraine's vignette. July 2016. *European Journal of Social Work. 20*20(2):1–12.

Періодичні видання (спеціальність 231 Соціальна робота)

1. Social Work and Education. Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка ГО «Центр соціального розвитку та інновацій». URL: http://www.library.tnpu.edu.ua/index.php/naukzap/2201-social-work- and-education

2. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота».URL::http://visnyk-ped.uzhnu.edu.ua/

3. Професійна освіта: методологія, теорія та технології. ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». URL: https://education-journal.org/index.php/journal

4. Соціальна робота та соціальна освіта. Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини. URL: http://srso.udpu.edu.ua

5. Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді Інститут проблем виховання НАПН України. URL: https://zbirnyk.ipv.org.ua/ua/

6. Ввічливість. Humanitas. Волинський національний університет імені Лесі Українки. URL: http://journals.vnu.volyn.ua/index.php/humanitas/issue/view/4

7. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Соціальна робота». URL: https://visnyk.soch.robota.knu.ua/index.php/journal/issue/view/4

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ФАХОВОГО ВСТУПНОГОВИПРОБУВАННЯ

Відповідь оцінюється на «відмінно» (90-100 А), якщо вступник продемонстрував глибоке знання методологічних засад, вузлових проблем психологічної теорії, основних методів та робочих понять психологічного дослідження, практичних навичок застосування методів та низки методик в процесі дослідження. Відповідає на додаткові питання комісії.

Оцінку «добре» (74-89 В, С) отримує вступник за відповідь, в якій відображено надостатньо високому рівні основні проблеми, що було поставлено в екзаменаційному білеті,але при цьому не на всі основні та додаткові питання надано глибокі аргументовані відповіді.

Відповідь оцінюється «задовільно» (60-73 Д, Е), якщо вступник у загальному вигляді висвітлив сутність проблеми, поставленої в екзаменаційному білеті, але не відповів на
додаткові питання комісії.

Оцінка «незадовільно» (35-59 FX) ставиться за відповідь, яка показує невміння вступника орієнтуватись в основних проблемах, та доповнюється слабкими відповідями на питання членів комісії.

Орієнтовні показники оцінки відповіді вступника:

Критерії оцінювання	**оцінка**
Рівень підготовки з теорії соціальної роботи	25
Знання технологій соціальної роботи за напрямами	20
Розкриття причинно-наслідкових зв’язків у роботі з різними групами клієнтів	20
Знання чинного законодавства у галузі соціальної роботи	10
Якість відповіді (її загальна композиція, логічність, впевненість, загальна ерудиція)	5
Відповіді на додаткові запитання: повнота, аргументованість, впевненість, вміння застосовувати відповіді на запитаннядлябільш повного розкриття змісту відповіді	10
Розкриття проблематики теми обраного дослідження	10
Загальна оцінка	100

Шкала оцінювання у
ХДУ за ЄКТС

Сума балів /Local grade	Оцінка ЄКТС		Оцінка за національною шкалою/National grade
90 – 100	**A**	Excellent	Відмінно
82-89	**B**	Good	Добре
74-81	**C**		
64-73	**D**	Satisfactory	Задовільно
60-63	**E**		
35-59	**FX**	Fail	Незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	**F**		Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни